

M 10682:1-18

G. 810.

S k å n e.

Järrestads hd. .

Simris och Nöbbelövs s:r

Branteviks läge.

FOLKLIVSARKIVET
LUND

810
10682

Skåne

Järrestads hd.

Simris och

Nöbbelövs snr.

3 bl. aut
1 " teck
14 foto.

FOLKLIVSARKIVET
LUND

810

Brantevik

10682

Skåne

Järrestads hd.

Simris och

Nöbbelövs snr.

Brantevik

Meddelare voro Mårten Tufvesson, 78 år, m. fl.

Meddelare.De gamla vrakekorna voro platta i aktern (kort akterstäv). Båtar.

Mycket långstävade och långsmala i fören. Tillräckligen breda bord, ca. 10 - 11 stycken. Över 30 fot mellan stävarna.

En mast kunde ställas i mera lutande eller rak ställning. Endast ett ^{vant}~~stak~~ på var sida. Tågnålen, "nicken", sattes i längre eller kortare öglor, som satto i en stor ögla i ett timmer.

Ibland hade de "gäck" och ett segel i fören - - små segel med sprit - - 10 alnar duk.

Rån var fastsatt bra nära mitten - - inte fullt. Fastsattes med halv ring kring masten medelst tåg.

Seglet skulle tagas ner och ^{föras runt om masten}~~stak~~ för varje slag.

En stake med trübiter i olika hak fastsattes dels vid främre liket och dels med bakändan på en avsatsförsedd ribba på bordet nere i östen.

De hade ända till 7 rev. Det revades nerifrån. Ett enkelt fall, "dravet", gick över en trissa infälld i masten.

Det är knappt 60 år, sedan vrakekorna av denna typ kommo ur bruk och ersattes av de s. k. danska båtarna, snipor med 1 spritsegel och 1 gäck, gaffeltopp, klyvare och stagfack. Även dessa båtar voro odäckade och voro finfina segelbåtar. "Vi fiskade lax om vintern på linor, och det kunde vara styv luft och hårt, men men tog sig fram, så framt man kunde visa segel."

När man låg i hamn, kunde man rigga upp sprit^{staken}~~staken~~ och dra seglet över.

De hade "ryor" med inslaget av nöthår och varpen av linblå-
nor. De voro mycket tjocka.

Ryor.

Själsskinnskläder. Mössan i ett med pälsen. Garvat sälsskinn kläder.
~~tillbyxor~~ köptes i Rönne eller Köpenhamn. De voro starkare än oljekläder men måste tjäras och smörjas med tran. Ett par sälsskinnsbyxor kunde man ha i 4 år.

Träskostövlar. På fiske alltid sydväst - - även Helsingörs-
mössa.

Lite mat i en liten äska. Man skulle gärna i land så snart Matsäck.
som möjligt.

Huvudfisket var sillfisket med drivgarn - - man sätter ock- Fiskets art.
så fast om hösten. Vragfisket började i början av maj och höll
på till i september. Sedan satte man fast.

På vintern fiskades lax med linor. Isen kunde stänga dem i
många månader.

Ingen säljakt. Sjöfågel sköts i isen ibland.

Vid Brantevik bodde både sjöfarare och fiskare. Småjakter Organisation.
kunde övervintra här.

Fastlagsmåndag är s. k. "fastdag". För 6 år sedan lades det
gamla sättet bort att fira den med öl och brännvin samt slagsmål.
Nu har man en fin kaffefest med fruntimmer och ungdom samt dans.
Nu finns det lokal, assuranceslokalen, d. v. s. sjöassuransen Hop-
pets lokal. *fastdag!*

Äldermannen väljes fritt varje år - - folk i sextioårsål-
dern men ej över. Nu är Nils Olof Nilsson. Han har hornet av kop-
par i förvar. Vid sammankallandet av folk för arbete i hamnen är
han skyldig att blåsa. Men vid aktion får man hyra hornet eller
ersätta äldermannen.

Hamnlagets ordförande (ej äldermannen) väljes vart 4:e år.
och en styrelse om 7 personer. Varje i hamnen bosatt person, som
vill erlægga avgift (5 kr.), tas in i laget.

Nuvarande hamnen byggdes 72 eller 73. Hamnpirarna ägdes av
skeppare, som haft spannmålsskutor, - - de hade själva byggt
den. Hamnlaget ägde de dåvarande 5 "karen", d. v. s. bryggorna.
Hamnpengar (25 öre) fick man betala åt ägaren av den hamnpir,
där man ej ordinärt brukade ligga.

Halva Brantevik har kommit till i Tufvessons tid. Det fanns Bebbyggelse.
hus ~~na~~ nära sjön - - det var hus, som novemberstormen tog bort.
~~Det~~ Det hus, som T:s far bodde i, var byggt så, att en "hall"
utgjorde nedre delen av ena gavelväggen intill köket. Hela hu-
set föll ner vid novemberstormen. Vid den tiden saltade man spe-
gesill (bornholmssill) - - det gick allt - - likaså ved och kol.

Gubben T. berättar mycket om novemberstormen (1872), bl. a.
följ.: De hade husets ena gavel byggd intill en "hall" (foto),
d. v. s. en lodrät ca. 2 m. hög klippvägg, som ligger alldeles

nere vid sjön, söder om hamnen. På denna var en gavel av trä. I hallen var en springa, som de som barn plögade krypa in och ut igenom (foto). När stormen kom, föll hela huset samman.

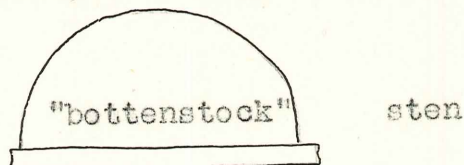
Sedan flyttade de ett stycke längre upp på land, och där bodde Tufvessons far till "nyårsstormen", nyårsnatten 1902 eller 3. Då stormen kom, lagade sig alla ur huset, utom gubben. T. gick ner till honom. Gubben gick då ensam och stökade i huset och kallade de andra för tosingar, som gett sig av för lite väder. Men rätt som de sutto där, kom en tegelsten farande mitt igenom dörren in i stugan, och i detsamma rasade hela gavelväggen, och sjön vräkte in. Då var gubben i alla fall tvungen att ge sig.

Man hade inga sjöbodar, utan man hade alla redskap i husen. Därför lågo husen så nära sjön som möjligt.

Här brukas bl. a. laxlinor, sillgarn och ålhomnor.

Redskap.

Ålhomnorna voro förr mycket stora, så stora, att man gick rak i den största bygel.

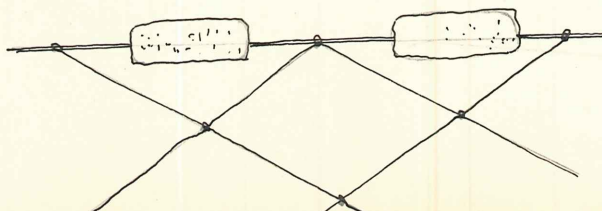

8 byglar på "fyrfamningar" (med 3 "menlycke"). "Trefamning" har bara 2 "menlycke". Numera äro de bundna med "menlyckena" i fyrkant och det sista med oval öppning. Men i äldre tider fanns det (liksom i Kåseberga) ringar i "menlyckena".

Båtarna i hamnen äro av högst olika typer. Där finnas flera Båttyper. små snipor från Vitmölle och Viken, samt akterspegelsbåtar från Blekinge.

A. Möllers båt (vitmålad, 2 fotos) är från Blekinge. Den har Sump. han försett med sump för torskfiske. När sumpen begagnas, tas ventiler ur botten och en tratt sättes i luckan, som når upp till toftens höjd. På det sättet kan han frakta upp till 80 kg. levande torsk.

Möller visade exp. nät (piggvarsgarn, 8 band), som ha ett ny- Nätflöten. are sätt att anbringa korkflötena än de vanliga. Medan på de senare avlånga korkbitar äro nadjade vid "simen", äro här cylindriska korkar trädde på "simen" och löpa mellan två maskstolpar. På detta sätt kunna de själva befria sig, om de vid utsättandet skulle råka sno in sig i garnet.

M 10682:4

g 810

FOLKLIVSARKIVET
LUND

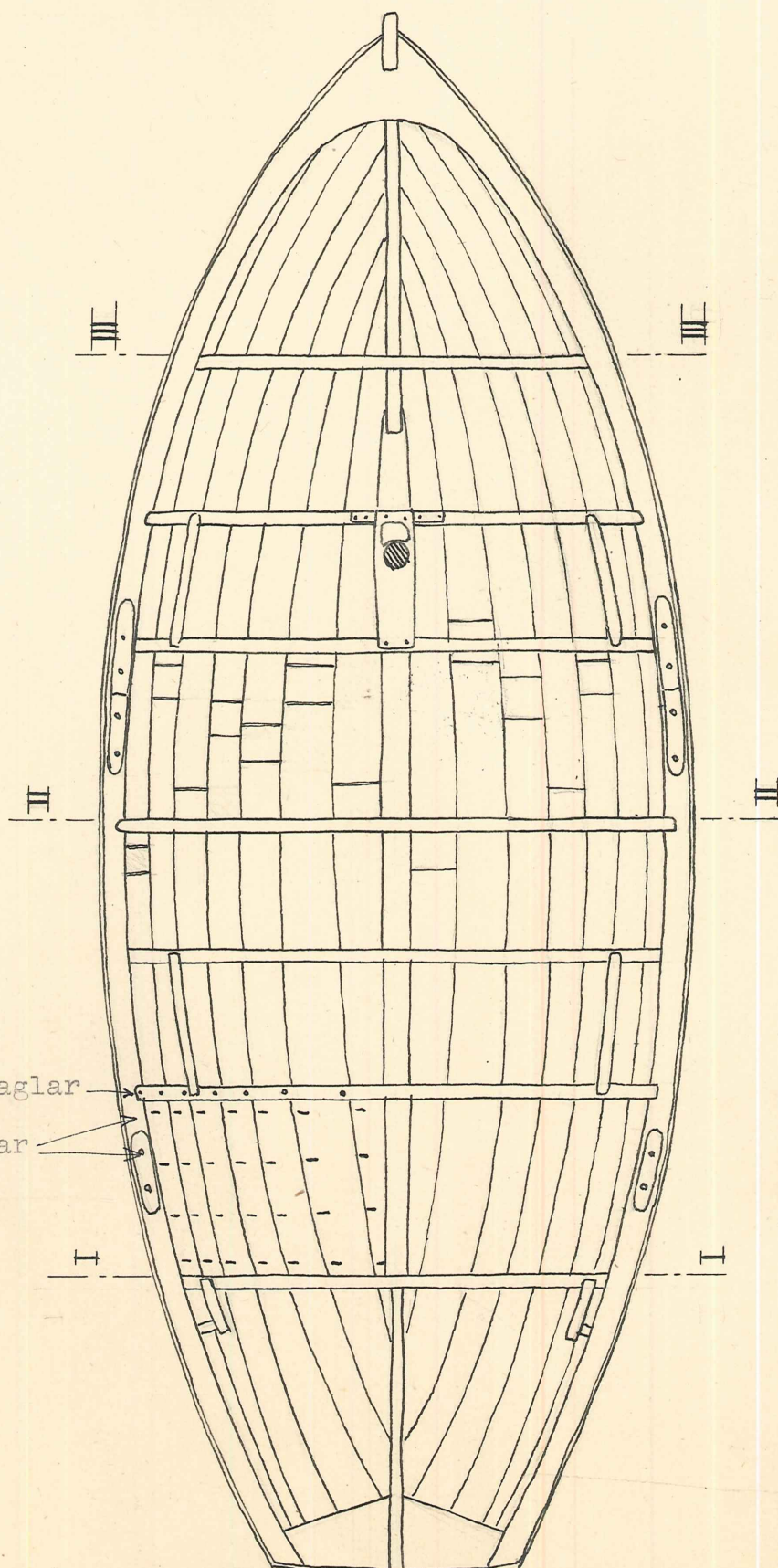
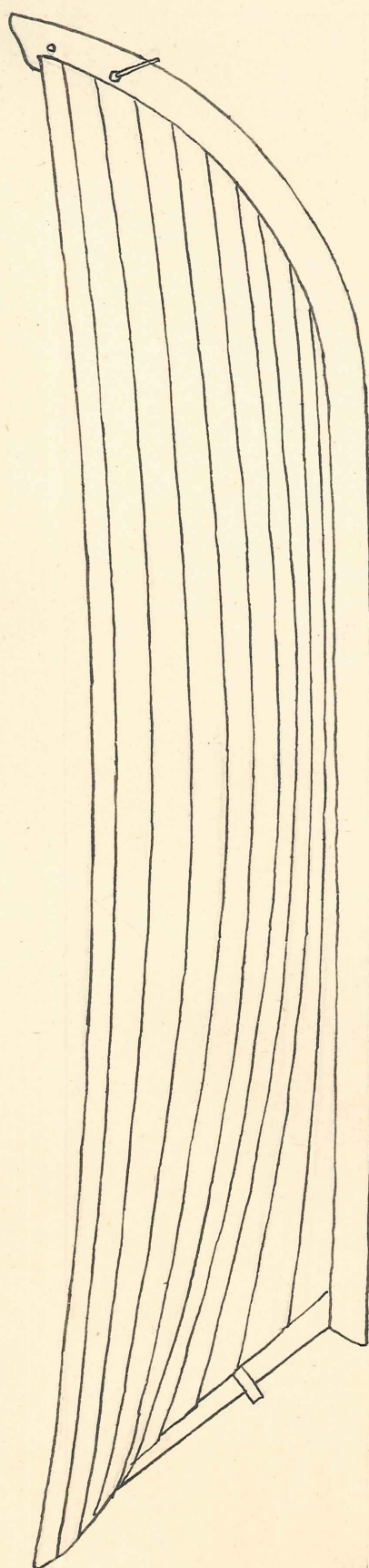
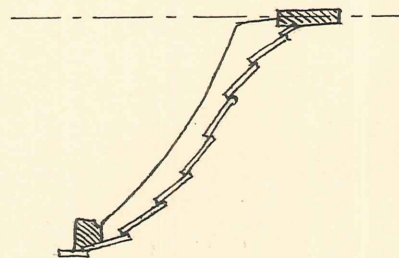
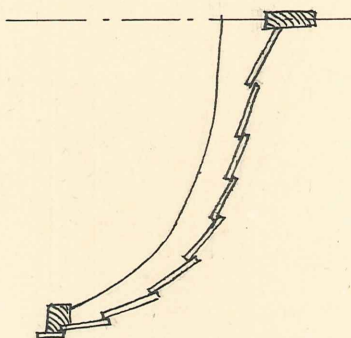
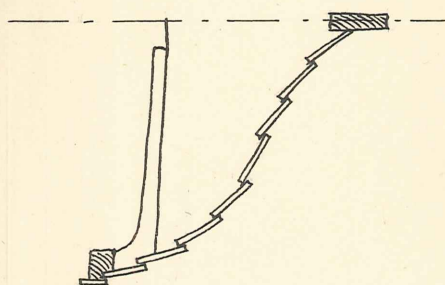
SKÅNE
Jerrestads hd.
Simris och
Nöbbelöfs snr.

BRANTEVIK

I-I

II-II

III-III

tränaglar

spikar

Skala 1/25.

Uppmåtn. E. Behmer. Utritn. K. Sjöden.

Största djup 90 cm., 10 cm. framför spant I.

M 10682:5

G 810

FOLKLIVSARKIVET
LUND

Skåne

Järrestads hd

Simris och

Nöbbelövs snr

Brantevik

153. Lai.

1.

Hamnen.

E. K-n. 1932.

G.81041

M 10682 : 6

G 810

FOLKLIVSARKIVET
LUND

Skåne

Järrestads hd

Simris och

Nöbbelövs snr

Brantevik

153. L. aa.

2.

Sagesmän.

E. K-n. 1932.

G. 810:2

M 10682 : 7

G 810

FOLKLIVSARKIVET
LUND

Skåne

Järrestads hä

Simris och

Nöbbelövs snr

Brantevik

153. L. a.

3

Gammal sagesman och ung.

E. K-n. 1932.

G.810³

M 10682 : 8

G 810

FOLKLIVSARKIVET
LUND

Skåne

Järrestads hä

Simris och

Nöbbelövs snr

Brantevik

153. L. a h.

4

Snipor (från Vitemölla och Viken) och
akterspegelsbåtar (från Blekinge) i hamnen.

E. K-n. 1932.

G. 810⁴

M 10682:9

G 810

Skåne

Järresteds hd

Simris och

Nöbbelövs snr

Brantevik

152. M. a. v.

5

Snipor (från Vitemölla och Viken) och
akterspegelsbåtar (från Blekinge) i hamnen.

E. K-n. 1932.

M 10682 : 10

G 810

FOLKLIVSARKIVET
LUND

Skåne

Järrestads hä

Simris och

Nöbbelövs sn

Brantevik

153. L. a. L.

6

Akterspegelsbåt (från Blekinge),
tillhörig A. Möller.

E. K-n. 1932.

M 10682 //

G 810

FOLKLIVSARKIVET
LUND

Skåne

Järrestads hd

Simris och

Nöbbelövs snr

Brantevik

153.L. aj.

7

Akterspegelsbåt (från Blekinge),
tillhörig A. Möller.

E. K-n. 1932.

G. 810-7

M 10682 : 12

G 810

FOLKLIVSARKIVET
LUND

Skåne

Järrestads hd

Simris och

Nöbbelövs snr

Brantevik

153. M. a o.

8

Båtar.

E. K-m. 1932.

G. 810'8

M 10682 : 13

G 810

FOLKLIVSARKIVET
LUND

Skåne

Järrestads hd

Simris och

Nöbbelövs snr

Brantevik

153. M. an.

9

Båtar.

E. K-n. 1932.

G.810'9

M 10682 : 14

G 810

FOLKLIVSARKIVET
LUND

Skåne

Järrestads hd

Simris och

Nöbbelövs snr

Brantevik

153. L.y.

10

Gammal stor eka.

E. K-n. 1932.

G.810"10

M 10682 : 15

G 810

FOLKLIVSARKIVET
LUND

Skåne

Järrestads hä

Simris och

Nöbbelövs snr

Brantevik

153. L. ä.

11

Gammal stor eka.

E. K-n. 1932.

G. 810 11

M 10682 : 16

G 810

FOLKLIVSARKIVET
LUND

Skåne

Järresteds hd

Simris och

Nöbbelevs snr

Brantevik

153. L.Ö.

12

Gammal stor eka.

E. K-n. 1932.

G.810:12

M 10682:17

G 810

FOLKLIVSARKIVET
LUND

Skåne

Järrestads hd

Simris och

Nöbbelövs snr

Brantevik

153. M. ap.

13

Näten hopsamlas efter torkning.

E. K-n. 1932.

M 10682:18

G 810

FOLKLIVSARKIVET
LUND

Skåne

Järrestads hd

Simris och

Nöbbelövs snr

Brantevik

153. L. z.

14

S. k. "hall", i äldre tid använd som "gavelstöd"
för bostadshus. Undre delen av gaveln utgjordes
av blocken.

E. K-n. 1932.